

Jaarverslag 2014 Stichting Vissenbescherming

Sportvisserij

In december 2013 voerde onderzoeksbureau Motivaction in opdracht van de Vissenbescherming samen met de afdeling Amsterdam van de Dierenbescherming een enquête uit onder ruim 1.000 Nederlanders over de sportvisserij. Een meerderheid van de Nederlanders meent dat vissen pijn, angst en stress ervaren en verwondingen oplopen tijdens het hengelen. Zij zijn overwegend van mening dat het hengelen geen diervriendelijke bezigheid is en geen geschikt middel is om kinderen respect voor dieren bij te brengen. Slechts 10% van de ondervraagden meent dat vissen vanwege het hengelen geen angst, pijn en stress ervaren en geen verwondingen oplopen. Vergeleken met een enquête van de Vissenbescherming over hetzelfde thema uit 2002 valt het op dat het percentage Nederlanders dat meent dat de vissen bij het hengelen geen letsel oplopen of vindt dat dit geen bezwaar is, is gedaald is van 15 naar 10%. Naar aanleiding van de enquête stelde vervolgens de Raadsfractie van de Partij voor de Dieren in Amsterdam voor om daar de sportvisserij te verbieden.

Op 2 november voerde Ton Dekker in *Vroege Vogels* een discussie met een vertegenwoordiger van de Sportvisserij.

Wij protesteerden tegen de aanleg van vissteigers in de Rijn bij Arnhem. Dit leidde tot een verandering van de plannen in die zin dat de steigers alleen door invalide sportvissers gebruikt mogen worden.

Wij gaven aan particulieren, afdelingen van de Partij voor de Dieren en aan dierenbeschermingsverenigingen informatie over de sportvisserij.

Vredesfeest 2014

Het kerstfeest vervult voor de mensen vooral de functie van vredesfeest, maar voor de dieren is het helaas een hardvochtig slachtfest. Daarom was het een mooi initiatief van enkele dierenbeschermingsorganisaties (Comité Dieren noodhulp, Rechten voor al wat leeft en Een dier een vriend) om op 22 december in de Maarten Luther Kerk in Amsterdam een Vredesdienst voor de dieren te houden. Predikant Hans Bouma leidde de dienst die door ruim honderd mensen werd bezocht. Hij stelde niet alleen het gebrek aan respect voor de dieren in onze samenleving aan de kaak, maar betreurde het ook dat hierdoor de mens als bij uitstek moreel wezen zich zelf tekort doet door dieren meedogenloos als voedselbron te behandelen. Juist in de mens is immers het vermogen tot compassie, medelijden met andere levende wezens, in potentie heel sterk aanwezig. Deze compassie treffen we trouwens in allerlei vormen ook bij andere diersoorten aan. Ton Dekker sprak daar namens de Vissenbescherming onderstaande tekst uit.

Vissen staan onderaan de lijst van beschermwaardige dieren. In onze Nederlandse wetgeving, met name het Besluit houders van dieren uit 2014, wordt nadrukkelijk vastgesteld dat de manier waarop vissen gedood worden niet aan regels gebonden wordt, terwijl ook degenen die ze doden niet aan deskundigheidseisen hoeven te voldoen. Nog een stapje lager staan de ongewervelde dieren, zoals kreeften en krabben,

want daarop wordt het Besluit houders van dieren helemaal niet van toepassing verklaard. In andere landen is het niet veel anders. Het is het rechtstreekse gevolg van eeuwenoude opvattingen over het veronderstelde onvermogen van deze dieren om pijn te ervaren. Hun handicap is dat ze hun pijn niet uiten op de voor de mens en de meeste landdieren gebruikelijke manieren van gillen, piepen en janken. Ook valt de pijn niet direct aan hun gelaatsuitdrukking af te lezen. Wanneer in de achttiende eeuw, vooral in Engeland, onder de intelligentsia, geestelijken en filosofen, stemmen opgaan om dieren tegen menselijke wreedheid te beschermen, dan heeft men vooral de op het land levende dieren op het oog, zoals het vee, en de huisdieren. De bescherming van vissen krijgt pas enige kans van slagen wanneer wetenschappelijk onderzoek er na ongeveer 1950 in slaagt om aan te tonen dat vissen pijn en stress kunnen ervaren. Het onderzoek van de laatste decennia heeft aangetoond dat vissen, bij alle onderlinge verschillen, over een zenuwstelsel beschikken dat in zijn fysiologische bouw en functioneren te vergelijken is met dat van landdieren. Zo blijken vissen rond de bek over zenuwpunten te beschikken die net zoals bij mensen warmte, druk van buiten en chemische stoffen kunnen waarnemen. Vissen reageren ook net zoals mensen op pijnstillers. Iedere seconde worden er ongeveer 70.000 vissen gedood, het gehele jaar door. Het gaat bij vissen om enorme aantallen dieren die jaarlijks in het wild en in toenemende mate in extreem intensieve viskwekerijen op een wrede manier worden gedood. Ze worden meestal zonder enige verdoving opengesneden en van hun ingewanden ontdaan, of ze worden levend ingevroren of ondergaan een lange verstikkingsdood aan de lucht. Dit lot treft jaarlijks naar schatting rond de 2.000 miljard vissen, dat is ongeveer twintig maal zoveel als alle dieren uit de veehouderij wereldwijd. Om het nog wat concreter te maken: Iedere seconde worden er in de zeevisserij ongeveer 70.000 vissen gedood, het gehele jaar door. Miljoenen mensen zijn hierbij beroepsmatig betrokken, honderden miljoenen als consument. Consumenten hebben hierdoor een grote eigen verantwoordelijkheid, maar tegelijk ook in principe een grote macht om dit geweld tegen dieren te stoppen. Wat de vissen en tal van andere waterdieren betreft staan we helaas nog pas aan het begin. Maar ethische argumenten en inzet van individuele mensen en organisaties voor levende wezens kunnen wonderen verrichten.

Eigenhandig je vissen doden

Er bestaat tegenwoordig een neiging om zelf voor je eigen voedsel te zorgen. Dat kan een kwalijke kant hebben wanneer veel mensen in hun eigen omgeving op zoek gaan naar dierlijk voedsel. Het leidt er toe dat dieren heel- maal nergens meer veilig zijn. Het verbaasde ons dan ook zeer dat Milieudefensie in haar tijdschrift *Downtoearth* onlangs een kwalijke oproep aan haar donateurs plaatste om zelf te gaan vissen en de gevangen vissen zelf te doden. We hebben de redactie een brief geschreven die als ingezonden stuk in de volgende aflevering is gepubliceerd. Hierin hebben we betoogd dat deze oproep niet past bij de doelstelling van Milieudefensie, die ons inziens gericht is op de bescherming van het milieu. Het milieu in ons dichtbevolkte land is er niet bij gebaat dat nog meer mensen er met een hengel en met primitieve slagwapens zoals een priest of een hamer of 'een ander zwaar voorwerp' er op uit gaan trekken om vissen

te doden.

Kreeften en krabben

In de uitzending van *De wilde keuken* op 2 mei 2014 over de vangst van krabben in het IJsselmeer (<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1414534>) was te zien dat tientallen krabben in een fuik werden gevangen, waarin ze elkaar vervolgens urenlang te lijf konden gaan. Bij het legen van de fuik waren tal van afgebeten poten en scharen te zien. De krabben werden daarna met honderd te- gelijk in een netvormige plastic zak bij elkaar geperst en vervolgens door enkele werkers met veel lichaamskracht in een schuimplastic doos gepropt, waardoor ze volledig geïmmobiliseerd werden. In dit pakket van ongeveer 10 kilo werden de dieren naar Schiphol over- gebracht en in een vliegtuig naar China overgevoerd om daar tenslotte op zeker moment levend gekookt te worden. In China werd een deel van de krabben stuk voor stuk levend overgepakt in kleine plastic doosjes die in een muurautomaat geplaatst werden. Na inworp van het gevraagde geld kunnen de kopers de verpakte, nog levende krab uit de muur halen. Wij vinden de manier waarop in de Neder- landse visserijsector met deze dieren wordt omgegaan ethisch volstrekt onacceptabel in een beschaafde samenleving. Maar ook bij de Nederlandse groothandel en sommige supermarkten zoals de Jumbo en de Makro worden deze dieren dagenlang met getapete scharen in kleine glazen bakken met een beetje water gehouden. We krijgen hierover voortdurend klachten van de klanten van deze bedrijven. De dieren worden van het begin tot het eind ruw als gevoelloze, bewegende voorwerpen behandeld. Het gehele traject van vangen tot doden vormt een grove aantasting van het welzijn van deze dieren en is volkomen strijdig met de wettelijke erkenning van hun intrinsieke waarde en met de zorgplicht tegenover dieren zoals die is vastgelegd in de Wet dieren.

Overleg met Ministerie van EZ over snel en pijnloos doden

Wij hebben de staatssecretaris van Economische Zake, mevrouw Sharon Dijksma, vorige zomer per brief verzocht aan deze vorm van dierenmishandeling zo spoedig mogelijk een eind te maken. Op 25 november 2014. hebben we een gesprek hierover gevoerd met enkele ambtenaren van het Ministerie van EZ.

We hebben daar uiteengezet dat de huidige behandeling van de kreeften en krabben vanaf de vangst tot aan het doden geheel anders georganiseerd moet worden. De Vissenbescherming wil in het algemeen dat de ongewervelde dieren zo snel mogelijk na de vangst pijnloos en snel binnen één seconde gedood worden, zoals dat ook conform de Europese regels van de EFSA (European Food Safety Authority) voor andere dieren geldt. De gedode dieren kunnen vervolgens worden ingevroren en vervoerd.

Bij deze procedure zouden de wrede praktijken van het tapen van de scharen, het doorknippen van de pezen, en het vervoer van volkomen geïmmobiliseerde kreeften en krabben naar verre landen zoals China meteen tot het verleden behoren. De restaurants zouden dan ook niet meer zelf een elektrisch bedwelmings- en dodingsapparaat hoeven aan te schaffen zoals de crustastun die de dieren elektrisch verdooft en doodt.

De crustastun is in Engeland, de Verenigde Staten en Noorwegen al in gebruik, in

Nederland nog niet. Het Ministerie van EZ heeft opdracht gegeven om het apparaat te testen voordat het in Nederland wordt toegelaten. Het Ministerie verwacht dat het rapport hierover in het eerste kwartaal van 2015 zal worden afgerond. Het zal te zijner tijd aan de Vissenbescherming voor commentaar en bespreking worden toegestuurd.

Naar een minder barbaarse zeevisserij

Jaarlijks worden wereldwijd ongeveer 2.000 miljard vissen gevangen, waarvan ongeveer meer dan honderd miljard door schepen uit de Europese Unie. Dat komt neer op ongeveer 70.000 vissen per seconde het gehele jaar door! Het overgrote deel van al die vissen heeft een zware doodstrijd gestreden, zowel door de manier van vangen in reusachtige netten als de rauwe manier van doden op de schepen. Wetenschappelijk onderzoek met hersenmetingen heeft laten zien dat veel vissen na hun gedwongen verblijf in het net eenmaal aan boord van een schip een groot aantal minuten en soms zelfs uren bij bewustzijn blijven, zelfs als ze op ijs gelegd worden.

De Vissenbescherming wil dat er andere vangstmethodes worden ontwikkeld waardoor vissen niet zoveel hoeven te lijden. Maar helaas moet met de ontwikkeling daarvan en het daarvoor benodigde wetenschappelijk onderzoek nog begonnen worden. Daarom zal het nog de nodige jaren duren voor die nieuwe methodes gereed zijn. Intussen zijn er gelukkig wel de eerste methodes ontwikkeld om de gevangen vissen aan boord van de schepen meteen te bedwelmen en te doden. Zo kan worden voorkomen dat de vissen levend gestript worden, oftewel van hun ingewanden ontdaan, zoals nu vaak gebeurt. Er is nu een bedwelmingsmethode voor platvis en kabeljauw en voor zalm, maar die kan ook binnen een paar jaar geschikt gemaakt worden voor andere vissoorten. Binnen de Europese Unie worden relatief weinig platvissen gevangen, maar veel meer pelagische vissen, zoals makreel en haring, die niet vlakbij de bodem zwemmen. Van groot belang is dat nu onderzocht gaat worden, of en hoe deze bedwelmingsmethode ook kan worden ingezet voor deze pelagische soorten. Deze worden in veel grotere hoeveelheden tegelijk gevangen dan platvis: per trek zo'n 50.000 kilo in plaats van ongeveer 4.000 kilo bij platvis.

Een overzicht van het tot nu toe verrichte onderzoek op dit terrein met wat voorbeelden uit de praktijk is te vinden op de website <http://fishcount.org.uk/recent-developments/research-paper-on-board-stunning>.

Nu ook op Europees niveau

Op 18 juni is de Vissenbescherming op de jaarlijkse vergadering van Eurogroup for Animals, de Europese overkoepeling van dierenbeschermingsorganisaties, geaccepteerd als lid. Op die jaarvergadering werden de strategische doelen vastgesteld voor de periode 2015-2020. Eurogroup for Animals zal samen met nieuwe partners ervoor zorgen dat vissenwelzijn een belangrijk thema wordt op de politieke agenda van de Europese Unie. Op 3 november is binnen Eurogroup for Animals een werkgroep vissenwelzijn opgericht met ons bestuurslid Paul Denekamp als voorzitter. Deze werkgroep moet helpen de bovengenoemde strategische doelen te realiseren en is

daarvoor nu plannen aan het ontwikkelen. De vissers zullen veel zorgvuldiger moeten omgaan met de vissen. Vissers waren gewend dat ze op zee eigen baas waren en konden doen met de vissen wat ze wilden. Dat is echter niet meer acceptabel en de nu vereiste houding van met respect omgaan met deze dieren, vergt een grote mentaliteitsverandering van de vissers in heel Europa en eigenlijk over de hele wereld.

Nieuwe film over Urker visserij Lonnie van Brummelen en Siebren de Haan maakten in de periode 2011-2013 een film over de Urker visserij: Episode of the Sea. Zij voeren mee op een Urker kotter die op de Noordzee viste. De film werd op 21 november 2014 voor het eerst vertoond in *Eye Film Instituut Nederland* te Amsterdam in het kader van het IDFA (International Documentary Film Festival Amsterdam). Voor ons speciaal interessant is dat de film ook beelden bevat over het binnenhalen van de gevangen vissen en het doden van deze dieren. De filmbeelden spreken voor zich. De vissen worden met honderden tegelijk in twee netten opgehesen en in twee grote bakken uitgestort. Dat gaat bepaald niet zachtzinnig. Vandaar uit worden ze via een lopende band naar de slachtplaats op het schip overgebracht. Onderweg er heen zie je veel vissen nog bewegen en naar adem happen, de meeste vissen echter bewegen zich niet of nauwelijks meer en zijn bezig langzaam te stikken. Op de slachtplaats is duidelijk te zien hoe de vissen levend worden opengesneden. We hebben deze beelden met toestemming van de filmers op onze site geplaatst. Het betreft hier een relatief kleine vissersboot, met enkele honderden kilo's vis in ieder van de twee netten. In de netten van de grote trawlers bevinden zich wel 50.000 tot 100.000 kilo vis met alle nog vreselijkere gevolgen voor deze dieren.

Voorlichting

De Vissenbescherming was met een stand aanwezig op de Wereld Oceanen Dag in Scheveningen, de tweedaagse Veggie Fair in Lissersbroek en op het Vegfest in Amsterdam. Het gehele jaar door werden vragen van particulieren, scholieren en studenten in verband met vissen en kreeften en krabben beantwoord. Er werden 4 Nieuwsbrieven verstuurd naar donateurs en belangstellenden.

Op onze Facebookpagina hebben we alle artikelen die vanuit de Vissenbescherming zijn geschreven gedeeld met onze volgers. Verder hebben we alle interessante berichten over vissen en andere in de zee levende dieren van andere organisaties gedeeld op Facebook. We hebben hiermee geprobeerd de affiniteit met vissen bij onze volgers te vergroten. Tevens hebben we ons uitgesproken tegen het hengelen en geprobeerd zoveel mogelijk mensen onze petitie, tegen het levend koken van krabben en kreeften, te laten ondertekenen.

Op de website werden wetenschappelijke artikelen gepubliceerd over de mentale vermogens van vissen, kreeften en krabben, met name ook hun vermogen om pijn te ervaren

Dierencoalitie

De Vissenbescherming nam deel aan het overleg binnen de Dierencoalitie, bestaande uit 18 dierenwelzijnsorganisaties. Er werd geregeld input geleverd voor de politieke

lobbywerkzaamheden van de Dierencoalitie.

Bestuur

Het bestuur bestond 31 december 2014 uit de volgende personen: Ton Dekker (vz), Marijke Santen (penningmeester), Paul Denekamp en Mary de Witt (secretaris).

Financiën

De Kascommissie keurde het financieel verslag van de Vissenbescherming goed. Wij danken onze donateurs, vrijwilligers en onze twee sponsors: De Stichting Menodi en Kame BV voor hun steun.